

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen.

1. Wat is de aanleiding?

Burgers kunnen gekort worden op de hoogte van hun AOW-uitkering als zij niet (volledig) voldoen aan de premieplicht voor de AOW. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) beoordeelt naar aanleiding van de door de Belastingdienst (BD) aangeleverde gegevens of de persoon 'schuldig nalatig' verklaard dient te worden.

Naar aanleiding van uitspraken van de Centrale Raad van Beroep is een verkenning verricht naar mogelijkheden om het proces van schuldig nalatig verklaren te vereenvoudigen en om de uitgangspunten van het beleid tegen het licht te houden. De verkenning heeft geresulteerd in het conceptwetsvoorstel om de korting op de AOW-uitkering vanwege het niet (volledig) voldoen aan de premieplicht voor de AOW af te schaffen.

2. Wie zijn betrokken?

Het proces van schuldig nalatig verklaren raakt de burger, de Belastingdienst en de SVB.

3. Wat is het probleem?

Burgerperspectief

Het schuldig nalatig verklaren kan disproportioneel uitpakken voor soms kwetsbare burgers. Een relatief kleine premieschuld kan leiden tot een levenslange korting op de AOW-uitkering. Daarnaast ondervinden burgers pas na soms tientallen jaren de financiële gevolgen van het niet (volledig) voldoen aan de AOW-premieplicht bij de aanvraag van hun AOW-uitkering.

Bij het beoordelen van schuldige nalatigheid kunnen in bepaalde gevallen de persoonlijke omstandigheden van de burger niet worden meegewogen door de SVB. Dit is met name het geval bij onvoldoende medewerking of bij het niet voldoen aan het opgeven van een adres in de basisregistratie personen.

Uitvoeringsperspectief

Het proces vanaf de aangifte door de burger tot aan de toekenning van een gekorte AOW-uitkering beslaat een periode van soms tientallen jaren. Voor dat proces worden fiscale gegevens bewaard die nodig zijn voor een voordracht door de Belastingdienst en voor een besluit tot schuldige nalatigheid door de SVB. De uitspraak uit 2016 en benodigde hersteloperatie hebben duidelijk gemaakt dat deze ketenafhankelijkheid kwetsbaar is.

Tevens is gebleken dat de doorwerking van jurisprudentie op het gebied van schuldig nalatigheid complex is. Iedere uitspraak over een AOW-recht of AOW-premie kan binnen de huidige systematiek gevolgen hebben voor de verklaringen die in het verre verleden zijn afgegeven. Dit is niet bevorderlijk voor de robuustheid van en de rechtszekerheid voor de uitvoering.

4. Wat is het doel?

Het doel van het onderliggende voorstel is om te voorkomen dat burgers disproportioneel kunnen worden geraakt door het niet (volledig) voldoen aan de premieplicht. Daarnaast wordt beoogd om de premie invordering van de AOW, alsmede de vaststelling van het AOW-recht, voor respectievelijk de BD en de SVB te vereenvoudigen. Met het voorstel wordt het niet (volledig) voldoen aan de premieplicht van de AOW op eenzelfde wijze behandeld als bij andere sociale verzekeringen. Dit betekent dat de plicht tot betaling van de premie blijft en dat de Belastingdienst deze premievordering als onderdeel van de belastingaanslag zal trachten in te vorderen zolang dit mogelijk is.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het voorstel tot het afschaffen van schuldig nalatig verklaren past bij de wens van het kabinet om disproportionele gevolgen van het beleid voor burgers te voorkomen. Tevens past het voorstel bij

de ambitie van het kabinet om uitvoeringsorganisaties meer te faciliteren bij de uitvoering van complexe wetgeving. Het voorstel vereenvoudigt de uitvoering van de wet.

6. Wat is het beste instrument?

Om het doel te bereiken worden de Algemene Ouderdomswet, Wet financiering sociale verzekeringen en Invorderingswet gewijzigd. In deze wetten vervallen de bepalingen met betrekking tot schuldige nalatigheid.

In de nieuwe situatie blijft de systematiek van AOW-opbouw ongewijzigd. Het niet (volledig) voldoen aan de AOW-premieplicht heeft straks geen gevolgen meer voor de AOW-opbouw. Wel blijft de openstaande AOW-premievordering gehandhaafd en worden incassomogelijkheden benut zolang de Belastingdienst daar mogelijkheden toe ziet.

In de verkenning zijn meer oplossingen onderzocht. Bij andere aanpassingen bleven dezelfde uitvoeringstechnische bezwaren en doorwerking van jurisprudentie in stand.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Het afschaffen van schuldige nalatigheid leidt er voor burgers toe dat het niet (volledig) betalen van de AOW-premie niet meer leidt tot een korting op de AOW-uitkering. Hierdoor wordt beoogd om de premie invordering van de AOW en de vaststelling van het AOW-recht voor de Belastingdienst en voor de SVB te vereenvoudigen.

Het wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor bedrijven en milieu.